

Marta Cambronero: “La resposta la tindran, sobretot, els mateixos joves”

Espais, comunitats digitals, discurs d'odi i joves: parlem amb Marta Cambronero sobre la manosfera, les plataformes i les xarxes com a mitjà del debat públic.

18/03/2025

[Escola](#), [Entrevistes](#)

Espais, comunitats digitals, discurs d'odi i joves: parlem amb Marta Cambronero sobre la manosfera, les plataformes i les xarxes com a mitjà del debat públic. Marta Cambronero és llicenciada en Periodisme per la Universitat Complutense de Madrid i amb un Màster en Societat de la Informació i el Coneixement per la UOC, ha centrat la seva recerca en la identitat anònima als nous mitjans. Actualment, cursa el doctorat en Tecnopolítica dins del programa Communication Networks & Social Change a l'IN3-UOC, on analitza les estratègies de resposta als discursos d'odi en línia impulsades per activistes digitals.

[Com creus que aquestes plataformes han influït en la propagació de discursos d'odi entre els joves, especialment en comunitats com la manosfera?](#)

Les plataformes de xarxes socials van créixer amb la promesa que serien un espai digital segur per mantenir el contacte amb familiars i amics i per trobar persones amb interessos afins. Malgrat els esforços en moderació de continguts, exigits per llei, en pocs anys s'han convertit en espais hostils on es tolera més violència de la que la majoria voldria.

Els motius són múltiples, però crec que n'hi ha dos de destacables. D'una banda, la propagació de discursos d'odi interessa a alguns moviments polítics que fabriquen enemics públics sobre els quals ens proposen descarregar les frustracions provocades per les disfuncions del sistema polític i econòmic. D'altra banda, hi ha el sistema de recomanació de contingut, que implica no només els algorismes, sinó també la indústria de la publicitat programàtica, en què hi ha implicats molts actors. Aquells que tenen un interès polític en propagar discursos d'odi aprofiten el funcionament d'aquest sistema perquè les seves idees apareguin a les pantalles de la gent.

A aquest fenomen s'hi han sumat creadors de contingut que han vist que poden monetitzar aquest tipus de materials (és a dir, guanyar diners amb ells). La moderació de continguts posa límits que els creadors de continguts d'odi aprenen a esquivar, aprofitant aquella zona grisa en què els discursos d'odi estan protegits per la llibertat d'expressió (quan no impliquen una amenaça directa contra persones concretes, per exemple). D'aquesta manera, mantenen la seva activitat fonamental i el seu objectiu, que actualment es dirigeix sobretot a desmuntar els avenços del feminisme i a promoure la xenofòbia.

Cal tenir en compte que el que avui s'anomena manosfera va començar en fòrums molt específics, que no eren accessibles al gran públic. En aquests espais, es traspassaven els límits de manera molt més radical. El que ha passat amb la normalització dels discursos d'odi a les plataformes és que han obert la porta cap a aquests fòrums més extremistes, on els joves poden trobar discursos d'odi encara més radicals.

Les xarxes socials han transformat la manera en què els joves participen en el debat públic. Creus que aquestes plataformes han facilitat el seu accés a la conversa política o han contribuït a la polarització?

Quan la meua generació érem els joves de la societat, l'aparició de les xarxes socials va servir per canalitzar el descontentament davant les crisis econòmiques i polítiques del moment, donant lloc a moviments com el 15M i tot el que en va derivar. En aquest sentit, es pot afirmar que sí que van facilitar l'accés dels joves a la conversa política.

Tanmateix, les xarxes socials amb què es troben els joves d'avui dia són diferents. D'una banda, hi ha molts més actors implicats en aquests espais. Hi ha una infinitat de nous mitjans digitals, i fins i tot nous formats, com els creadors de contingut o influencers. A més, els moviments polítics reaccionaris i vinculats als interessos de les elits socioeconòmiques també han après a treure profit d'aquestes eines per promoure les seves idees.

D'altra banda, les mateixes plataformes de xarxes socials s'han convertit en actors polítics, com s'ha vist amb la compra de Twitter per part d'Elon Musk o amb els canvis en les polítiques de moderació de continguts de Facebook coincidint amb el canvi de govern als Estats Units. Això vol dir que no són els espais neutrals que un dia van aparentar ser i que els joves podien aprofitar per posar en l'agenda pública els problemes socials que els preocupen.

Pel que fa a la polarització, alguns estudis han demostrat que el disseny, els mecanismes de distribució de continguts i la cultura interactiva de cada plataforma de xarxes socials són factors que influeixen en el fet que la conversa acabi sent més o menys polaritzada. Per tot això, les xarxes socials, malgrat el seu inici prometedori, avui semblen actuar més com a impediment que com a facilitador de la conversa política.

Les xarxes socials han permès l'emergència de noves formes d'activisme juvenil, però també han estat el caldo de cultiu de discursos d'odi. Com creus que els joves poden diferenciar entre discurs crític i discurs d'odi en aquests espais?

És una molt bona pregunta perquè és una qüestió fonamental a resoldre. El que he vist en la meua investigació doctoral és que els discursos d'odi s'estan promovent de manera interessada per garantir que qualsevol potencial d'utilitzar les xarxes socials per a la discussió política, ja de per si limitat, s'acabi diluint. Davant d'això, cada cop sorgeixen més veus que animen a buscar refugi en xarxes socials alternatives a les grans plataformes, on els discursos d'odi no es toleren i, per tant, no impregnen la conversa.

“Els qui emeten discursos d'odi els elaboren de manera que superposen, en una mateixa frase, idees d'odi amb altres idees que poden suposar una crítica política legítima”

Marta Cambroner Garbajosa

Però hi ha un altre problema, que és el que apunta aquesta pregunta: els qui emeten discursos d'odi els elaboren de manera que superposen, en una mateixa frase, idees d'odi amb altres idees que poden suposar una crítica política legítima. Això significa que mantenir una tàctica pura d'evitació de discursos d'odi en tots els casos podria acabar limitant les pràctiques de crítica política.

Crec que la clau per superar aquesta limitació passa per aprendre a aïllar la intenció maliciosa del discurs d'odi de tot el que l'acompanya.

En el cas de la lluita contra la desinformació, les tàctiques de debunking o exposició preventiva a notícies falses semblen prometedores per millorar la capacitat de discernir entre continguts verídics i falsejats. Crec que val la pena explorar aquesta via també en relació amb els discursos d'odi.

A la pràctica, això implicaria aprendre a identificar el discurs d'odi implícit en un enunciat, aïllar-lo i veure quin és el problema real que queda, sobre el qual es pot debatre políticament si es manté el respecte cap a la resta d'interlocutors. És més fàcil dir-ho que fer-ho, entre altres raons perquè els discursos d'odi estan íntimament lligats a les emocions, que són molt fàcils d'agitar a les xarxes socials.

En qualsevol cas, la resposta la tindran, sobretot, els mateixos joves. Veiem amb què ens sorprenen.

[Subscriu-te al butlletí de Desfake](#)

Descobreix eines i consells pràctics per combatre la desinformació a l'aula. T'ajudem a dotar-te de recursos efectius per ensenyar als teus alumnes a identificar la informació falsa.